

DZIENNIK BERLIŃSKI

Adres redakcji i administracji:

BERLIN W., Schlüterstraße 57.

Telefon: Bismark 7546.

Pocztowe konto czekowe: Berlin NW 7, nr. 4203

wychodzi codziennie
(prócz niedziel i świąt).

EKSPEDYCJA: Bytom OS. (Beuthen OS.) Kurfürstenstr. 19.

Cena abonamentu na pocztę miesięcznie 2,00 mk.

Wysyłka pod opaską w Niemczech 3,00 mk. miesięcz.

Abonament w agencjach 2,00 marki miesięcznie.

Cena ogłoszeń w Niemczech:

—: Za 1 milimetr ośmiotamowy 10 fenigów. —:

Rok XXIX

Środa, 2-go września 1925

Nr. 198

Polski Bank Związkowy

BYDGOSZCZ

UL. JAGIELLOŃSKA 54

ODDZIAŁ W GRUDZIĄDZU

PL. 23 STYCZNIA 11

PRZYJMUJE WKŁADY I DE-
POZYTY TERMINOWE
I BEZTERMINOWE
NA KORZYSTNYCH
WARUNKACH

Narody, państwa i mniejszości narodowe.

II.

W pierwszej części niniejszego artykułu, zamieszczonego 26. sierpnia b. r., stwierdziliśmy, że w zagadnieniu mniejszościowem występują trzy pojęcia: narodów, mniejszości narodowych i państw, przyczem usiłowaaliśmy dać określenie pojęcia „mniejszości narodowej”. Stwierdziliśmy mianowicie, że mniejszością narodową możnaby nazwać taki naród lub część narodu tubylczego w danym państwie, którego członkowie stanowią liczbowo mniejszość obywateli państwa swej przynależności, przyczem przynależność ta posiada cechę swojego rodzaju (sui generis) przymusowości.

W dalszym ciągu niniejszego artykułu pragniemy poddać rozważeniu wzajemny stosunek narodów, mniejszości narodowych i państw.

Łatwo można zauważyć, że trzy te pojęcia w stosunku do każdej mniejszości narodowej występują w rozmaitych kombinacjach.

Mniejszość narodowa w swej polityce musi mianowicie uwzględnić stosunek swój do:

- 1) państwa przynależności,
 - 2) narodu, którego część stanowi,
 - 3) państwa swego narodu,
 - 4) większości narodowej państwa, przynależności i
 - 5) mniejszości narodowej, która jest częścią narodu, stanowiącego większość państwa przynależności.
- A więc n. p. mniejszość duńska w Niemczech musi przy określaniu zasad swej polityki wziąć pod uwagę:
- 1) Niemcy jako państwo,
 - 2) naród Duńczyków w Danii,
 - 3) Danię jako państwo,
 - 4) Niemcy jako naród w Niemczech, i
 - 5) mniejszość niemiecka w Danii.

Nawzajem dla zagadnienia mniejszościowego ma również znaczenie omówienie stosunku wymienionych 5 czynników w stosunku do określonej mniejszości narodowej.

Rozpatrując kolejno ten szereg stosunków przychodzimy do następujących wniosków:

Decydującym stosunkiem w zagadnieniu mniejszościowem winien być wzajemny i bezpośredni stosunek mniejszości narodowej i państwa jej przynależności. Mniejszości narodowe powstają w wyniku niemożności idealnego urzeczywistnienia zasady samostanowienia narodów, a mianowicie niemożności przeprowadzenia

Za i przeciw połączeniu Austrii z Niemcami.

Wiedeń. Przy bardzo licznych udziale odbyła się onegdaj przed południem, z okazji przyjazdu do Wiednia niemieckich członków austriacko-niemieckiego związku ludowego, manifestacja publiczna za przyłączeniem Austrii do Niemiec. W wielkiej sali ratuszowej przemawiał najprzód prezes austriacko-niemieckiego związku ludowego, prezydent niemieckiego Reichstagu, Loeb, na temat politycznych zadań, które należy wypełnić dla zrealizowania tego celu. Da się to tylko osiągnąć za pośrednictwem Ligi Narodów. Inni mówcy z Niemiec i Austrii uzupełniali wywody Loebego, przyczem podkreślali względy gospodarcze, jako argumenty na rzecz przyłączenia Austrii do Niemiec. Po zakończeniu manifestacji, gości z Niemiec, miasto podejmowało w salach

ratuszowych, gdzie wygłoszono szereg przemówień, w których oświadczono się również za przyłączeniem Austrii do Niemiec. Goście niemieccy zabawią w Wiedniu kilka dni.

Paryż. „Journal des Debats” podkreśla, iż pakt gwarancyjny nie byłby zupełny, gdyby nie zawierał klauzuli, uniemożliwiającej połączenie Austrii z Niemcami.

„Temps”, poświęcając sprawie powyższej artykuł wstępny, stwierdza, że ani Francja, ani inni sprzymierzeńcy nie mogliby się pod żadnym warunkiem zgodzić na przyłączenie Austrii do Niemiec, byłoby to bowiem pierwszym etapem do hegemonii Niemiec w Europie środkowej i zagrażałoby poważnie pokojowi światowemu.

Otwarcie 24-go Powszechnego Kongresu Pokojowego.

Paryż. Dnia 2-go września br. zostanie otwarty 24-ty powszechny kongres pokojowy. Posiedzenie inauguracyjne odbędzie się o godzinie 3 popołudniu w wielkim amfiteatrze Sorbony. Przemówienia mają wygłosić liczni mówcy, wśród nich Edward Herriot, prezes francuskiej Izby deputowa-

nych, który będzie przewodniczył na kongresie. Na kongresie 800 delegatów będzie reprezentowało z górą 20 narodowości. Porządek dzienny kongresu przewiduje na pierwszym miejscu obrady nad sprawą protokołu dotyczącego uregulowania zatargów międzynarodowych w drodze pokojowej.

granic państwowych, któreby się ściśle pokrywały z granicami etnograficznymi (przykłady: granica niemiecko-duńska, niemiecko-polska i t. p.). Jeżeli więc za słuszną uznajemy zasadę samostanowienia narodów, musimy uznać za słuszną również to, że uzupełnieniem tej zasady jest obowiązek przyznania mniejszościom narodowym praw mniejszościowych przez państwa ich przynależności. Zasada zaś ta nawzajem od mniejszości narodowych wymaga lojalności wobec państwa ich przynależności. W razie bowiem nieuwzględnienia tych zasad miałibyśmy w skutkach do czynienia z uciskiem narodowym, względnie z irredentą. Potrzeba zaś wyłączenia tych właśnie dwóch metod działania politycznego (ucisku i irredenty) uznać należy za najgłówniejszą podstawę polityki mniejszościowej.

Z tej zasady zaś wynikać musi następujące.

Przedewszystkiem chodzić tu będzie o stosunek mniejszości narodowej do własnego narodu np. mniejszości duńskiej w Niemczech do Duńczyków w Danii. Stosunek ten jest stosunkiem naturalnym. Duchowego życia państwa narodu, nikt nie jest w stanie podzielić ani praktycznie ani teoretycznie. Twórczość narodu jest własnością całego narodu i jako taka jest niepodzielna. Z tego też względu współpraca kulturalna narodu z temi jego częściami, które oddzielone granicą stanowią mniejszości narodowe wewnątrz innych państw, jest naturalna i nie powinna być krepowana; wyłączamy natomiast z pod rozważań ich współpracę polityczną, która ściśle się łączy z zagadnieniem, dotyczącym stosunku państwa narodowego do mniejszości narodowej (np. Danii do mniejszości duńskiej w Niemczech lub naodwrot Niemiec do mniejszości niemieckiej w Danii), który omawiamy poniżej.

Jakakolwiek ingerencja jednych państw do innych w sprawach ich polityki mniejszościowej jest dla interesów mniejszościowych pod każdym względem szkodliwa. Państwa prowadzą swoją politykę; polityka ta może stać w sprzeczności z polityką państwa, na którego terenie dana mniejszość się znajduje. Wobec tego zaś, że według naszego określenia „mniejszości narodowej” ingerencja państw w obronie mniejszości narodowych, dotyczyłaby przeważnie państw sąsiadujących, których stosunki najczęściej wiele pozostawiają do życzenia, z góry można przyjąć, że mieszanie się jednych państw w politykę mniejszościową innych wnosiliby do zagadnienia mniejszościowego pierwiastki dlań nader niebezpieczne. W szczególności państwa silnie wykorzystywałyby swe prawo wtrącania się do polityki mniejszościowej państw słabszych dla poddawania pod swój nadzór wewnętrznych stosunków tych państw. Naodwrot zaś żądania mniejszości narodowych nosiłoby pozory ulegania woli państwa obcego zgodnie z jego interesami, a wbrew interesom państwa przynależności.

państwa obcego zgodnie z jego interesami, a wbrew interesom państwa przynależności.

Z tego również względu uważamy za niewskazane regulowanie zagadnień mniejszościowych przez umowy państw sąsiadujących (np. takie, jaką ostatnio zawarła Polska i Czechy), gdyż wówczas zarówno rozmiary uprawnień, przyznanych mniejszościom, jak i ich wykonywanie zależy od każdorazowego wzajemnego stosunku państwa do siebie (dodatniego lub ujemnego), co z punktu widzenia interesów mniejszościowych jest wysoce niepożądane.

Jeżeli jednak kwestja (sprawa) mniejszościowa ma być sprawą wewnętrzną państwa, to w takim razie rodzi się pytanie: co uciskana lub traktowana nieuczynnie z jej uprawnień? Naszym zdaniem rolę czynnika nadzorczego, względnie rozpatrującego skargi mniejszościowe winna spełniać Liga Narodów, czynnik w zagadnieniach mniejszościowych neutralny (bezzstronny), ponadpaństwowy, który daje gwarancję bezstronnego załatwienia spraw mniejszościowych.

Na zakończenie pragniemy kilka słów poświęcić stosunkowi mniejszości narodowych do większości narodowych państwa przynależności i wzajemnemu stosunkowi mniejszości narodowych. Pierwszy z nich teoretycznego znaczenia nie ma, natomiast ma olbrzymie znaczenie praktyczne. W stosunku bowiem większości narodowej do mniejszości, od tego, czy większość ta przestrzega prawa, przysługujące mniejszościom, czy też łamiąc je lub omijając, z mniejszościami walczy, — zależy w bardzo dużym stopniu faktyczne położenie mniejszości narodowych. Nadmieniamy jednak, że władze państwowe nie mogą zrzucić z siebie odpowiedzialności za sprzeczne z prawem postępowanie większości narodowej wobec mniejszości.

Wzajemny wreszcie stosunek mniejszości narodowych winien mieć charakter ogólny międzynarodowy: solidarnego umacniania i rozwijania idei mniejszościowej w myśl powyżej przedstawionych przesłanek (Międzynarodowy Związek Mniejszości Narodowych, Bloki Mniejszości Narodowych w poszczególnych państwach, Związki Mniejszości Narodowych tej samej narodowości). Natomiast stosunek ten nie powinien być wykorzystywany dla bezpośredniego oddziaływania na stosunek państw do mniejszości narodowych (n. p. mniejszości duńskiej na stosunek Danii do mniejszości niemieckiej), gdyż pośrednio wprowadzałby on do kwestii mniejszościowej moment ingerencji (wtrącania się) państw obcych, którą z powyżej przytoczonych uzasadnień uznaliśmy dla interesów mniejszościowych za szkodliwą.